

Sygn. akt III AUa 175/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Beata Górska
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.) SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 10 listopada 2016 r. w Szczecinie

sprawy Z. T.

przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w S.

o ubezpieczenie społeczne rolników

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 grudnia 2015 r. sygn. akt VII U 827/15

oddala apelację.

SSO del. Gabriela Horodnicka- SSA Beata Górska SSA Jolanta Hawryszko

Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 175/16

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z 29.05.2015 stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno – rentowego Z. T. od 22.05.2015 roku oraz ustanie obowiązku opłacania składek od tego dnia. Organ rentowy ustalił również wysokość należnych składek za maj 2015 roku.

W odwołaniu ubezpieczony domagał się uchylenia decyzji obciążającej go składką za II kwartał 2015r. i określenia ustania obowiązku opłacania składek z dniem przejścia na emeryturę.

W odpowiedzi na odwołanie Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniosła o jego oddalenie w całości. Wskazano, że uzyskanie prawa do emerytury nie spowodowało automatycznego wyłączenia wnioskodawcy z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia nabycia tego prawa, lecz z dniem następującym po dniu, w którym została wydana decyzja o przyznaniu świadczenia emerytalnego, tj. od dnia 22.05.2015 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 21.12.2015 r. zmienił decyzję organu rentowego w ten sposób, że określił datę ustania ubezpieczenia społecznego rolników Z. T. oraz ustania obowiązku opłacania składek od 28.03.2015 r.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że decyzją z 24.03.2003 Z. T. został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników od 1.03.2003 roku jako właściciel gospodarstwa rolnego o powierzchni przekraczającej 1 ha przeliczeniowy. Decyzją z 21.05.2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przyznał Z. T. od (...), tj. od osiągnięcia wymaganego wieku, prawo do emerytury.

W oparciu o art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 1 i 3, a także art. 6 pkt 10c ustawy z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t. j. DZ. U z 2015r., poz. 704) sąd okręgowy uwzględnił odwołanie Z. T.. Podkreślił, że zgodnie z literalnym brzmieniem powołanych wyżej przepisów Z. T. nie mógł podlegać obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników bez względu na datę wydania decyzji ustalającej mu prawo do emerytury powszechnej. Istotne było bowiem, że w dacie (...) r. miał ustalone prawo do tej emerytury. W ocenie sądu okręgowego pojęcie ustalone prawo do emerytury w rozumieniu art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników obejmuje także sytuację, w której prawo do emerytury zostało ustalone decyzją organu emerytalnego (Zakładu Ubezpieczeń Społecznych) z mocą wsteczną; takie też stanowisko wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego (wyrok SN z 23.04.2008 r., III UK 128/07, OSNP 2009/15-16/208; wyrok z 14.01.2000 r., II UKN 313/99, OSNP 2001/10/358). Zdaniem sądu pierwszej instancji taki pogląd jest spójny z treścią art. 100 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, że prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że decyzja organu rentowego stwierdzająca powstanie takiego prawa ma charakter jedynie deklaracyjny. Momentem decydującym dla ustalenia obowiązku ubezpieczenia jest nabycie prawa, a nie wydanie decyzji. Brak było także podstawy prawnej do jednoczesnego podlegania ubezpieczeniom rolniczym i pobierania emerytury. Sąd okręgowy wskazał, że w sprawie nie mogły mieć zastosowania przepisy z art. 3a ust. 1 i 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, ponieważ odnoszą się one wyłącznie do osób podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników, co też nie miało miejsca.

Apelację od wyroku wywiódł organ rentowy. Zarzucił naruszenie prawa materialnego polegające na niezastosowaniu art. 3a ust. 1 – 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przez uznanie, że w niniejszej sprawie przepis ten nie znajdzie zastosowania, bowiem odnosi się on wyłącznie do osób podlegającym ubezpieczeniu społecznemu rolników, w sytuacji gdy przepis ten nie zawiera zastrzeżenia, że nie ma on zastosowania do osób których ubezpieczenie ustaje w związku z nabyciem prawa do emerytury bądź renty z ZUS, a z literalnego brzmienia tego przepisu, zwłaszcza w ust. 4 wyraźnie wynika, że w przypadku, gdy został złożony wniosek o rentę lub emeryturę obowiązek ubezpieczenia ustaje od dnia następującego po dniu, w którym wydana została decyzja o przyznaniu świadczenia, jednak nie wcześniej niż od dnia, w którym ubezpieczony nabył to prawo. Zarzucił także naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 7 ust. 1 oraz art. 16 ust. 1 i 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników polegające na uznaniu, że stanowią one samodzielną podstawę do wyłączenia skarżącego z ubezpieczenia społecznego rolników bez powiązania z treścią art. 3a ust. 1-4 ustawy, a co za tym idzie ubezpieczenie społeczne rolników Z. T. powinno ustać z dniem (...) r., tj. dniem nabycia prawa do emerytury z ZUS, przy czym właściwa analiza całokształtu wskazanych przepisów doprowadziłaby do stwierdzenia, że skarżący jako osoba, której przyznano prawo do świadczenia emerytalnego decyzją ZUS z 21.05.2015 r. podlega wyłączeniu z ubezpieczenia społecznego rolników począwszy od 22.05.2015 r. tj. od dnia następującego po dniu, w którym wydano decyzję w sprawie przyznania świadczenia emerytalnego.

Sąd apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelację była niezasadna.

Kontrola instancyjna zaskarżonego wyroku doprowadziła do wniosku, że sąd pierwszej instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe wyjaśniając sporne kwestie mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd apelacyjny zaaprobował ustalenia i rozważania prawne sądu okręgowego, a tym samym przyjął je za własne.

Jak słusznie wskazał sąd pierwszej instancji, zgodnie z treścią art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 1 i 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny oraz domownik rolnika podlegają ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu oraz ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy, jeżeli nie podlegają innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie mają ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Z kolei przepis z art. 6 pkt 10c ww. ustawy stanowi, że przez ustalone prawo do emerytury lub renty rozumie się ustalone prawo do emerytury lub renty z ubezpieczenia albo ustalone prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów emerytalnych lub innych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym, a także ustalone prawo do zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, przyznanego na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz świadczenia o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej albo też ustalone prawo do emerytury pomostowej lub do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. W powyższym kontekście ubezpieczony, bezsprzecznie na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 21.05.2015 r. uzyskał prawo do świadczenia emerytalnego na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Prawo to ustalono od 28.03.2015 r. tj. od osiągnięcia odpowiedniego wieku, gdyż zgodnie z art. 100 ust. 1 tej ustawy, prawo do świadczeń powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia. Z tym też dniem ustał obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Literalne brzmienie przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wskazuje na datę ustalenia prawa do świadczenia. Trafnie więc argumentował sąd pierwszej instancji, że pojęcie ustalone prawo do emerytury w rozumieniu art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników obejmuje także sytuację, w której prawo do emerytury zostało ustalone decyzją organu emerytalnego (Zakładu Ubezpieczeń Społecznych) z mocą wsteczną. Takie stanowisko od wielu lat ugruntowane jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a także sądów apelacyjnych. Jednoznacznie wynika z wykładni językowej i celowościowej przytoczonych przepisów (por. uzasadnienie wyroku SN z 23 kwietnia 2008 r., III UK 128/07, wyroku z 14.01.2000 r., II UKN 313/99, wyroku SA w Szczecinie z 27.02.2014 roku, III AUa 691/13, wyroku SA w Rzeszowie 29.01.2015 r. III AUa 613/14). Zatem, jak słusznie zauważył sąd okręgowy, dla ustalenia obowiązku ubezpieczenia decydującym momentem jest nabycie prawa do świadczenia, a nie data wydania decyzji przez właściwy organ. Decyzje organu rentowego w tej kwestii mają charakter deklaratoryjny i służą stwierdzeniu istniejącego stanu rzeczy. W konsekwencji, brak podstaw prawnych do uznania jednoczesnego podlegania ubezpieczeniom rolniczym i pobierania emerytury, a do takiej sytuacji prowadziłoby uwzględnienie argumentacji organu rentowego. Co więcej byłoby to sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami z art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 1 i 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników a contrario.

W sprawie nie można zaaprobować stanowiska, jakoby należało zastosować art. 3a ust. 1-4 powyższej ustawy. Celem wskazanego przepisu jest bowiem umożliwienie kontynuowania ubezpieczenia osobom, których obowiązek ubezpieczenia rolniczego ustał, a które chcą skorzystać z dobrowolnego ubezpieczenia; wbrew argumentacji organu rentowego, przepis odnosi się wyłącznie do świadczeń nabywanych w systemie rolniczym (por. wyrok SN z 2.06.2010 r. I UK 39/2010, wyrok SA w Białymstoku z 10.10.2012 r. III AUa 499/12).

Sąd apelacyjny nie podzielił też argumentacji skarżącego, że ubezpieczenie rolnicze winno ustać najwcześniej od 29.03.2015 r.; skoro w dacie 28.03.2015 r. ustalono prawo do emerytury z FUS, to siłą rzeczy jednocześnie nie mogło istnieć zobowiązanie opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Mając na uwadze powyższe rozważania, sąd apelacyjny uznał, że prawidłowo orzeczono o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników Z. T. poczynając od 28.03.2015 r. tj. od daty przyznania świadczenia decyzją ZUS. W konsekwencji sąd apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego.

SSA Jolanta Hawryszko SSA Beata Górska SSO del. Gabriela Horodnicka-

Stelmaszczuk